

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra FRU MARIES BAUTASTEEN VED RØNNEBÆKSHOLM

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 33.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig10val-shoot-idm139947088677792/facsimile.pdf> (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Fru Maries Bantasteen

Gode, thi det var hun ikke blot vant til i sit Huus og i hele sin Kreds, men det var hun besynderlig skabt og skikket til, og jeg har tit, naar jeg sad med Døren paa Klem, i det lille grønne Kammer, ved Siden ad hendes Skriver-Stue og Bibliothek, høilig forundret mig over, hvordan hun baade kunde og vilde snakke med Bønder og Huusmænd hele stive Klokke-Timer, udlægge alt for dem, regne med dem og lee saa længe og saa mildt ad alle deres keitede Indvendinger, at de tilsidst maatte selv lee med og som oftest give Kiøb.

Ja, Fru Marie maatte vel, forsaavidt det kan passe paa saadanne »Leerkar«, som vi Mennesker dog igrunden alle er, kaldes den »Uimodstaaelige« selv for Sællandske Bønder og Huusmænd, thi skøndt hun, som sagt, var den stolteste Adels-Fru, jeg har kiendt, og glemdes aldrig noget Øieblik, at hun nedstammede fra de gamle »Langer« med de »tre Roser« og skøndt hun besad baade udvendig og indvendig den fineste Dannelse, jeg har mødt hos nogen Dannekvinde, saa var hun dog til Jævnshold saa sællandsk folkelig baade i Hjertelag, Tankegang og Talemaade, at alle sællandske Bønder og Huusmænd, for ikke at tale om deres Koner, maatte finde, hun var som en af dem, kun meget kiønnere, klogere, kiækkere og høimodigere.

Derfor følte Fru Marie ogsaa endnu langt mere Medlidenhed end jeg med de igrunden hjertelige, velbegavede, dristige, lystige og vittige, men mægelige, forsømte, forblindede og tit forgjorte Sællandsfare, og da hun, ligesom jeg, ansaae en ægte Dansk, folkelig Livs-Oplysning for det eneste, der med Guds Hjælp kunde frelse og rette dem, saa faldt naturligviis mit Ord om en rigtig Dansk Høiskole, især for Bønderkare, aldrig i bedre Jord end hos hende, og naer jeg nogensinde at lægge ordenlig Grund til en saadan Høiskole, da maa den nødvendig hedde »Marielyst«, thi baade var det hvad hun for Alvor havde Lyst til og hvad hun drev paa, alt hvad hun kunde.

Ved den saakaldte Hartkornets Udjævning, som Fru Marie kaldte uretfærdig, skøndt jeg ikke deri kunde give hende Ret, da havde hun den storartede Plan, som dog kvaldes i Fødselen, at alle Godseiere i Sælland og paa Smaa-Øerne skulde skænket den saakaldte »Godtgjørelse« til en Dansk Høiskoles Oprettelse, og den eneste Klemme hun satte paa de Bønder, som stod dem selv i Lyset, var, at for hvert Aar, de

Fru Maries Bautasteen

skød Lykken fra sig, skulde de, naar de omsider gik i dem selv, bøde 100 Rdl. til en saadan Dansk Oplysnings-Anstalt, og endelig havde Fru Marie ikke blot en Finger i det med Æresgaven til Høiskolen, da jeg fyldte de Halvfjerds, men hun vilde selv hjulpet til at reise den med begge Hænder, og havde sikkert ei ladt dem synke, saalænge hun selv maatte raade.

At nu Fru Marie var en saadan stærk, høimodig og folkelig Adels-Fru, det laae aabenbar, som hun selv sagde, i de gamle Langers Blod, der ikke glemte deres høie Byrd og Kald, selv da de heller sank ned til Jydske Bønder ved Vesterhavet, end de vilde kravle op, som Penneslikkere og Statsjenere, og kunde da end mindre glemme deres høie Byrd og Kald, efterat have arbejdet sig op til deres oprindelige Stade; men at Fru Maries Mod ei var udartet til Hovmod og Herskesyge og at hendes Styrke ei misbrugtes til Vold og Grumhed, det maatte baade hun og vi takke hendes dybe, alvorlige Sanddrøhed og Gudsfrøgt for.

Ligesom nemlig Fru Marie i sin Enkestand (1841—51) havde god Leilighed til at vise, at Vorherres Naade var hende mere værd end al Verdens Domme, i det hun aabenlyst sluttede sig til de saakaldte »Hellige« i det sydvestlige Sælland, som dengang ikke blot bespottedes men afskyedes og forfulgdes i vor lille urimelige Verden, saaledes skylder jeg Fru Marie det Vidnesbyrd, at jeg aldrig har kiendt nogen Mund, hvori de faa og tilsyneladende fattige Ord: jeg, eller du, troer jo dog paa Vorherre, havde saameget at betyde, som i hendes.

Denne Fru Maries Sanddrøhed og Gudsfrøgt var det da ogsaa, som skaffede mig hendes første Bekiendskab 1845, som vel først under Krigen for Danmarks Tilværelse, hvori vi begge tog den mest levende Deel, blev til inderligt, uopløseligt Venskab, men var mig dog lige fra Begyndelsen en stor Mærkværdighed, saa jeg husker godt, hvor overrasket jeg blev en Aftenstund, da Fru Toft fra Rønnebæksholm lod sin Tjener melde, at hun holdt der nedenfor og vilde med Moder og Systre aflagge mig et Besøg.

Alt hvad jeg dengang vidste om Fru Toft, var, at hun stod eller syntes dog at staa i Spidsen for de »gudelige Forsamlinger« og at hun havde Mod og Mandshjerte til at trodse den herskende Mening, og jeg kunde ikke tvivle om, at jeg jo, med al den Billighed, jeg stræbde at vise mod de »gudelige For-